

ІНФОРМАЦІЯ, ЯК СКЛADOVA БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДСТВА

Дубінін В.А.,

*канд. воєн. наук, доцент
кафедри техногенної та цивільної безпеки
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова*

Питання забезпечення національної та міжнародної безпеки, вироблення концепції та стратегії національної безпеки в усіх країнах є предметом постійної уваги з боку законодавчої та виконавчої влади, військових, а також науково-технічних установ. Така увага до питань національної безпеки цілком природно, так як, вони зачіпають найбільш важливі сторони життєдіяльності людини, суспільства і держави.

Сучасне впровадження новітніх інформаційних технологій посилює важливість однієї з основних складових системи національної безпеки – інформаційної безпеки, для забезпечення якої необхідний системний комплексний підхід. Проблеми інформаційної безпеки в умовах глобальної інформатизації і розвитку Інтернету набувають стратегічного значення. Американський вчений М. Маклуен наголошує, що «...істинно тотальна війна – це війна за допомогою інформації».

Інформація в історії розвитку цивілізації завжди відігравала важливу роль і була основою для прийняття рішень на всіх рівнях і етапах розвитку суспільства і держави. В історії суспільного розвитку можна виділити кілька інформаційних революцій, пов'язаних з кардинальними змінами у сфері виробництва, обробки та обігу інформації, що призвели до радикальних перетворень суспільних відносин. У результаті таких перетворень суспільство набувало в певному сенсі нову якість.

Перша інформаційна революція пов'язана з винаходом писемності, що привело до гігантського якісного і кількісного стрибка в інформаційному розвитку суспільства. З'явилася можливість фіксувати знання на матеріальному носії і передавати від покоління до покоління.

Друга інформаційна революція (середина XVI ст.), викликана запровадженням друкарства (першодрукарі Гуттенберг та Іван Федоров). З'явилася можливість тиражування та активного поширення інформації, зросла доступність людей до джерел знань. Ця революція радикально змінила суспільство, створила додаткові можливості прилучення до культурних цінностей відразу великих верств населення.

Третя інформаційна революція (кінець XIX ст.) Обумовлена винаходом та запровадженням в життя електрики, завдяки чьому з'явилися телеграф, телефон, радіо, що дозволяють оперативно обмінюватися інформацією. Підвищилася роль засобів масової інформації як механізмів поширення повідомлень і знань на великих терито-

ріях. Істотно зросла роль інформації як засобу впливу на розвиток суспільства і держави, з'явилася можливість оперативного спілкування людей між собою.

Четверта інформаційна революція (середина ХХ ст.) Пов'язана з розробкою обчислювальної техніки і появою персонального комп'ютера, створенням мереж зв'язку і телекомунікацій. Стало можливим накопичувати, зберігати, обробляти і передавати інформацію в електронній формі.

Сьогодні ми переживаємо п'яту інформаційну революцію, пов'язану з розвитком транскордонних глобальних інформаційно-телекомунікаційних мереж, що охоплюють всі країни і континенти, проникаючих в кожен будинок і впливають одночасно і на кожен людину окремо, і на величезні маси людей.

Ми є свідками істотного підвищення ролі і місця інформації в житті особистості, суспільства, держави, впливу інформації на їх розвиток. Інформація сьогодні перетворилася на потужний реально відчутний ресурс, що має навіть більшу цінність, ніж природні, фінансові, трудові та інші ресурси.

За даними «Звіту про стан цифрової сфери GlobalDigital 2021», на початку 2021 року:

- чисельність населення світу становила 7,83 мільярда осіб. За даними ООН, ця цифра сьогодні зростає на 1 % на рік. Це означає, що з початку 2020 року населення світу збільшилося більш ніж на 80 мільйонів чоловік;

- сьогодні мобільним телефоном користуються 5,22 мільярда чоловік — 66,6% світового населення. З січня 2020 року кількість унікальних мобільних користувачів зросла на 1,8 % (93 мільйони), в той час як загальна кількість мобільних підключень збільшилася на 72 мільйони (0,9 %) і досягла 8,02 мільярда до початку 2021 року;

- у січні 2021 року інтернетом користуються 4,66 мільярда людей у всьому світі, що на 316 мільйонів (7,3 %) більше, ніж минулого року. Рівень проникнення Інтернету зараз становить 59,5 %;

- зараз у світі налічується 4,20 мільярда користувачів соціальних мереж. За останні 12 місяців ця цифра зросла на 490 мільйонів, що означає зростання більш ніж на 13 % в річному численні. Соціальними мережами в 2021 році користуються 53,6 % світового населення [1].

Інформація стала товаром, який продається і купується. Інформація перетворилася на зброю, виникають і припиняються інформаційні війни. Найактивнішим чином розвивається і входить у наше життя транскордонна інформаційна мережа - Інтернет.

Все це серйозно трансформує життя особистості, суспільства, держави. Цивілізація в цілому і кожен з нас зокрема, знаходимося в стадії формування суспільства нового типу - інформаційного суспільства. Це суспільство все ще незрозуміло для багатьох. Соціальна система і право як один з основних регуляторів цієї системи істотно відстають від темпів розвитку інформаційного суспільства, від незбагнених швидкостей наступу на нас нових інформаційних технологій та всесвітньої павутини Інтернет.

Надто актуальним для України є нормативно-правове упорядкування і вдосконалення питань забезпечення інформаційної безпеки. Це підкреслюють вчені та політики у своїх працях: О. Баранова, К. Белякова, М. Жулинський, Л. Задорожня

Р. Калюжний та ін. Стан нормативно-правового забезпечення інформаційної безпеки України визначається ступенем урегульованості національним законодавством, нормами міжнародного права, міжнародними угодами України суспільних відносин у галузі протидії загрозам її національним інтересам в інформаційній сфері [2].

Сучасний стан нормативно-правового забезпечення інформаційної безпеки України не в змозі ефективно вирішувати проблеми що виникають. Це стосується й останніх нормативно-правових документів Указу Президента України № 47/2017 «Про доктрину інформаційної безпеки України», а також схваленої Урядом України 15 вересня 2021 року та затвердженої 15 жовтня РНБО «Стратегію інформаційної безпеки України» [3].

Список використаних джерел:

1. Звіт про стан цифрової сфери GlobalDigital 2021 – URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2021-global-overview-report> (дата звернення 19.11.2021);
2. Калюжний Р. А., Баєв О. О. Нормативно-правове забезпечення інформаційної безпеки України // Правова інформатика. – 2009. - № 4 (24).- С5-12.
3. Указ Президента України від 25 лютого 2017 року «Про доктрину інформаційної безпеки України» - URL: <https://president.gov.ua/documents/472017-21374> (дата звернення 19.11).